

TRIBINA

Na jednostavan način približiti znanost mladima

Veliki broj organizatora, suorganizatora, pomagača i pokrovitelja, pogotovo medijskih, ali i svake godine sve veći broj posjetitelja Festivala znanosti, pokazuje da je hrvatsko društvo zainteresirano za informacije o znanosti i njenim najnovijim postignućima

Dražen Vikić-Topić,
Državni tajnik za znanost

Prošli tjedan, od 21. do 26. travnja, održan je Šesti festival znanosti u pet hrvatskih gradova - Osijeku, Rijeci, (i jedan dan na otoku Rabu), Splitu, Zadru i Zagrebu. Festival znanosti pokrenut je 2003. godine na inicijativu i uz svesrdnu pomoć British Councila (Britanski Savjet), u suradnji s Tehničkim muzejom u Zagrebu. Cilj Festivala je na popularan i jednostavan način približiti znanost mladim ljudima, učenicima i studentima, ali i svim ostalim zainteresiranim građanima, bez obzira na dob. Putem predavanja, izložbi, radionica i predstavljanja, tribina, znanstvenih kafića i natjecanja, različite znanstvene teme objašnjavaju ne samo znanstvenici i stručnjaci, već i studenti te mladi istraživači koji žele popularizirati znanost.

Organizatori ovogodišnjeg Festivala znanosti bili su Udruga »Zlatni rez« Rijeka, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci u suradnji s British Councilom, Sveučilištem Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Sveučilištem u Splitu, Sveučilištem u Zadru, Tehničkim muzejom u Zagrebu i Sveučilištem u Zagrebu. Pokrovitelji Šestog festivala znanosti bili su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Grad Rijeka, Primorsko-goranska županija i Osječko-baranjska županija. Medijski pokrovitelji su bili *Večernji list*, *Glas Slavonije*, *Novi list*, *Slobodna Dalmacija*, *Zadarski list*, Radio Rijeka, Kanal Ri, Hrvatski radio-Radio Split i mnogi drugi. Festival su pomogli Hypo Group Alpe-Adria Bank, Ericsson, Splitsko-dalmatinska županija i svi gradovi organizatori. Suorganizatori su bili mnogi fakulteti spomenutih sveučilišta, udruge građana, strukovna društva, kao i mnoge državne i privatne agencije i tvrtke, koje, na žalost, ne možemo ovdje navesti zbog pomanjkanja prostora.

Tako veliki broj organizatora, suorganizatora, pomagača i pokrovitelja, pogotovo medijskih, ali i svake godine sve veći broj posjetitelja, pokazuje da je hrvatsko društvo zainteresirano za informacije o znanosti i njenim najnovijim postignućima. Stoga je predavanje nobelovca prof. dr. sc. G. F. Smoota, na otvaranju Festivala znanosti u Rijeci 21. travnja, bio pun pogodak organizatora Festivala u Rijeci. Prof. Smoot je dobitnik Nobelove nagrade za fiziku 2006. godine, a nagrađen je za otkrića u astrofizici, odnosno za eksperimentalno utvrđivanje i teorijsko objašnjenje iznimno malih prostorno-ovisnih varijacija u kozmičkom mikrovalnom pozadin-

skom zračenju (CMB), što je značajno pridonijelo objašnjenju rane faze nastanka svemira. No, pored otkrića u astrofizici, nobelovac Smoot je poznat i kao veliki popularizator znanosti, budući da smatra da je znanost iznimno značajna za društvo, jer može rješavati mnoge svakodnevne probleme, kao što su onečišćenje okoliša i klimatske promjene. Prema mišljenju nobelovca, znanost treba popularizirati kako bi se u nju privuklo što više mladih ljudi, koji će osigurati daljnji napredak znanosti. »Mladima morate ponuditi zanimljive priče, koje ih motiviraju da krenu putem znanosti, jer im se inače znanost čini naporna i suhoparna«, izjavio je nobelovac Smoot u razgovoru s autorom ovog teksta.

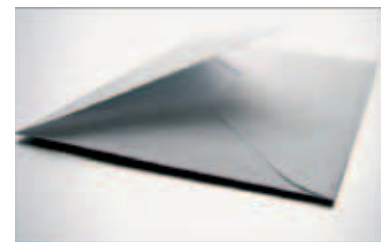
Prilikom boravka u Rijeci, nobelovcu Smootu je dodijeljen i počasni doktorat znanosti (Doctoris honoris causa) riječkog sveučilišta, što je značajan potez rektora Sveučilišta u Rijeci, akademika Danijela Rukavine i njegovih suradnika, kao i glavnog organizatora Festivala, Udruge »Zlatni rez« iz Rijeke, iznimno važan ne samo za popularizaciju znanosti u Hrvatskoj, već i za promociju Hrvatske u

svijetu. Posljednjeg dana Festivala znanosti održana je u Zagrebu završnica »Laboratorija slave« (FameLab). To je natjecanje mladih znanstvenika i studenata u izlaganju znanstvenih tema na jednostavan i zoran način. Svako pojedinačno izlaganje traje najviše četiri minute i mora biti kombinacija znanosti, obrazovanja i umjetnosti. Cilj tih predstavljanja je zainteresirati i nadahnuti mlade ljude za znanstvenu profesiju i potaknuti mlade znanstvenike da znanstveno komuniciraju sa širokim auditorijem na razumljiv i poticajan način. Neke od ovogodišnjih finalnih prezentacija su bile: »Kako se oživljava mrtve stanice«, studenta biologije PMF-Zagreb Marka Gogala; »Rasplesana znanost: fizika u pozadini baleta«, znanstvene novakinje Fakulteta elektrotehnike i strojarstva iz Splita Tee Marasović; »Tajna minivala«, studentice Prehrambeno-tehnološkog fakulteta Osijek Andreje Condora... Prvu nagradu je osvojio znanstveni novak Instituta »Ruđer Bošković« Marko Košiček za prezentaciju »Biokemija ljubavi«.

Glavna tema ovogodišnjeg Festivala znanosti bila je »Vo-

da«, čime se Festival pridružio međunarodnoj inicijativi Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, koja je razdoblje od 2005. do 2015. godine proglasila Međunarodnim desetljećem akcije »Voda za život«. Pored različitih tema povezanih s vodom, na Festivalu je bilo prikazano i niz drugih zanimljivih znanstvenih tema vezanih uz meteorologiju, biljni i životinjski svijet, zrak i tlo, odnosno ekosustava, zatim različite medicinske teme vezane uz prehranu i zdravlje, kao što su utjecaj antioksidansa, analiza DNA, povezanost želuca i mozga, infektivne bolesti...

Na kraju je važno naglasiti da iza iznimnih postignuća uvijek stoje i iznimni ljudi, bez čijeg znanja, rada i entuzijazma takvi događaji nikada ne bi bili realizirani. Na žalost, zbog pomanjkanja prostora možemo navesti samo neke, no svakako treba posebno spomenuti članice Organizacijskog odbora Festivala znanosti i Udruge »Zlatni rez« iz Rijeke dr. Branku Milotić, dr. Rajku Jurdanu-Šepić i dr. Martu Žuvić-Butorac, ravnateljice Tehničkog muzeja u Zagrebu gospođina Davora Fulanovića, kao i prof. dr. sc. Gordana Lauca sa Sveučilišta u Osijeku.

Pisma čitatelja Licemjerje

Slušajući saborsku raspravu o prijedlogu zakona koji treba regulirati rad nedjeljom dolazi mi na pamet ona narodna da je lako s tuđim... po kupini udarati. Narod ima uvijek najbolji izraz za situaciju, a otkad Vedrana Rudan pobire slavu za svoje pisanje, zašto se i ja barem malo ne bi proslavio.

Najprije nešto mora postati jasno. Saborske zastupnike nije izabrao narod, nego njihova stranka. Narod je birao stranku ne radi imena predloženih kandidata, jer mnoge od njih uopće ne poznaje, već radi povjerenja u program određene stranke, te naravno lidera na čelu. Prema tome oni su, zapravo, zastupnici svojih stranaka pa se tako i ponašaju, bez vlastitih mišljenja ili stavova.

Neki od njih, iz ne znam kojih razloga, traže da trgovine nedjeljom i dalje ostanu mjesta obiteljskog provoda kakve su danas. Možda ima onih koji »za dišpet« Crkvi žele pokazati svoju liberalnu moć.

Kad su moji susjedi i prijatelji s obiteljima odlazili na vikend, a poglavito onaj produženi od nekoliko dana, ja sam dežurao u bolnici. Ne želim se jer sam svoj posao volio i ljudima u nevolji, nadam se, pomagao, ali moja je obitelj bila žrtva mojeg zanimanja. Dakle, govorim s iskustvom koje većina zastupnika nema i u tome je ogromna razlika. Zato sam i upotrijebio onu narodnu na početku teksta. Kad sam, primjerice, bio dežuran na praznik 1. svibnja ili tadašnjeg Dana Republike, odlazeći iz kuće jutrom, naišao sam jedino na mačku koja mi je prelazila preko puta ili sam je ja pretekao. Svi drugi su otišli nekamo ili su spavali snom pravednika do kasna. Ali, znao sam da su liječnici, vatrogasci, te neke slične profesije neophodno potrebni, i da se za njih ne može (na žalost) primijeniti blagodat vikenda. Nitko mi nije bio kriv za izbor zanimanja. Otac mi je još kao malomu govorio da to ne budem, jer ću morati raditi i nedjeljom kad se svi drugi odmaraju. Nisam ga poslušao i »prav mi budi«.

I ne treba stalno Crkvu u ovu temu uvlačiti, ali kad je već uvlače, valja reći da je ona ovdje na strani čovjeka. Stalno se ponavlja da treba raditi nedjeljom, ali da to treba platiti. Pogrešno. Nitko vam ne može, niti će platiti, ono što ste izgubili. A izgubili ste vezu s obitelji. Zato što je nedjelja dan kad suprug ne radi (najčešće) i djeca nisu u školi. A mama u borosinama zabavlja šetače po supermarketima. Nije svejedno to, što će kao zamjenu za nedjelju žene dobiti jedan dan u tjeđnu, bilo koji, jer će tada muž biti na poslu, djeca u školi, a ona će moći u miru »speglati veš«.

Je li to pravična zamjena? Ne budite licemjerni!

Duško Miličić, Zagreb

Dado Kovačević

